

Bevezető

Folyóiratunknak ebben a számában a magánszféra védelmére kialakított jogrendszerekre vonatkozó jogirodalom kiemelten fontos témaköreiből válogatott cikkeket adunk közre. Közöljük az ezzel foglalkozó szakirodalom első, 1890-ben publikált jogelméleti klasszikusát is.

A magánszféra védelmét az angolszász jogrendszerben a tágan értelmezett *privacy* fenntartásához való jog biztosítja. Amerikában a *privacy*, Európában pedig a *személyes adatok* védelmét biztosító jogokról szokás beszélni: az ezek közötti eltérések részben a jogrendszerek közötti különbségekre vezethetők vissza. A magánszférához való jog a bírói jogfejlesztésen alapuló *common law*-ból, a huszadik századi törvényekből, továbbá – az Egyesült Államokban – az Alkotmányból ered. A magánszférához való jog azonban a magánjogi jogviszonyok terén sem az Egyesült Államok Alkotmányában, sem a szövetségi szinten alkalmazott törvényekben nem biztosít az európai adatvédelmi rendszerhez hasonló védelmet. A *privacy* fenntartásához való jog és a személyes adatok védelme közötti különbség nem csupán a szabályozás, hanem a jog által lefedett „védett jogi tárgy” tekintetében is jelentős eltéréseket mutat. A *privacy* védelmét biztosító jog tágabb kört ölel fel, mint a személyes adatok védelme; az európai szabályozás a személyes adatokkal kapcsolatos jogokat különböző jogcsoportokra osztja és ennek megfelelően védi.

Folyóiratunknak ebben a számában két tanulmány foglalkozik a *privacy*, illetve a *személyes adatok* védelmének összehasonlításával. Colin Bennett a szellemi tulajdon védelmének szabályozási megoldásaihoz hasonló nemzetközi szabályozást javasol. Szabó Máté Dániel – a magyar jogrendszer terminológiáját használva – a *privacy* fogalmának magyar nyelvű meghatározását kísérli meg tanulmányában, és bemutatja a fogalom és a kétféle jog kapcsolatát. A magánszférához való jog részterületeire vonatkozóan két tanulmányt közlünk: egyet a magánszférát veszélyeztető technikai eszközökről, és egyet az azt támogató technikai megoldásokról. Philip E. Agre cikke az arcfelismerő rendszerek veszélyeiről, Herbert Burkert tanulmánya pedig a privátszférát erősítő technológiákról szól. Az információs társadalomban átalakul a privátszféra architektúrája. Az internet globalitása miatt a *privacy*, illetve a *személyes adatok* védelme már nem biztosítható nemzeti szabályozással, és a nemzetközi jog sem képes teljes körű védelmet biztosítani. Lawrence Lessig tanulmánya az architektúra változásaival, a védelem érdekében kialakított normatív és önszabályozó mechanizmusokkal, valamint az újabb technológiai lehetőségekkel foglalkozik.

Mindezek mellett egy különleges csemegével is szolgálunk olvasóinknak: magyar nyelven közöljük Samuel D. Warren és Louis D. Brandeis 1890-ben publikált, diskurzus-megalapozó tanulmányát, amely az első jogelméleti cikk volt a privátszférához való jog területén. A tanulmány magyarra fordítására 115 évet kellett várni. Warren és

Brandeis tanulmánya a jogtudomány egyik legtöbbször idézett értekezése. James H. Barron megjegyzése szerint olyan tanulmány, amelyet gyakran idéznek, de ritkán olvasnak. Warren és Brandeis tanulmányához kapcsolódik Simon Éva cikke, amely a privátszférához való jog kialakulásának jogtörténeti háttérét mutatja be az angolszász *common law* rendszerében.

Simon Éva